

Bib-Hist

Medlemsblad for
Dansk Bibliotekshistorisk Selskab

3. Årgang
2005

Nummer 7

Andreas Schack Steenberg 1854 - 1929

Steenbergs familiegravsted efter kransenedlæggelsen 16. december 2004.

Torsdag den 16. december 2004 ville folkebibliotekspioneren A. S. Steenberg være fyldt 150 år, og dagen blev på festlig vis markeret ved en temadag arrangeret af Institut for Biblioteksudvikling ved Danmarks Biblioteksskole og i samarbejde med Danmarks Biblioteksforening.

Læs mere om temadagen inde i bladet.

Besøg på RIGSARKIVET

Mandag 7. februar 2005 kl. 16.15 - 18.30

Indgang: Rigsdagsgården 9, 1218 København K.

Dansk Bibliotekshistorisk Selskab indbyder medlemmerne til en rundvisning på Rigsarkivet med et kort besøg i magasinerne.

Derefter vil der i Harsdorffsalen være en generel introduktion til Rigsarkivet som arkiv og mulighed for at se udvalgte arkivalier fra Statens Konsulent i Bogsamlings-sager.

Rigsarkivets bibliotekar, Peter Marstrand Christiansen vil fortælle om Rigsarkivets bibliotek, planer om fremtiden sammen med Landsarkivet og vise rundt i biblioteket.

Af hensyn til besøget i magasinerne mødes vi foran indgangen til Rigsarkivet kl. 16.15.

Programmet er tilrettelagt i et samarbejde mellem arkivar Kristian Ring, bibliotekar Peter Marstrand Christiansen og styrelsesmedlem Laura Skouvig.

Tilmelding senest fredag 4. februar 2005, kl. 12.00
til Biblioteksskolens reception, tlf. 32 58 60 66

GENERALFORSAMLING 2005

Dansk Bibliotekshistorisk Selskab annoncerer herved den ordinære generalforsamling, som i år afholdes

onsdag 11. maj 2005, kl. 17.

Sted: Biblioteksstyrelsen, Nyhavn 31 E, 1051 København K.

Program: Generalforsamling, kl. 17 - 17.45
Pause, hvor Biblioteksstyrelsen vil være vært ved et glas vin

Fagligt arrangement: kl. 18 - 19

Direktør Jens Thorhauge fortæller under overskriften: Mellem UBIS og loven - om arbejdet i forbindelse med Biblioteksloven 2000

De angivne programtidspunkter er ca.-tider.

Uddrag af Selskabets vedtægter vedr. ordinær generalforsamling:

§ 8, stk. 2 Der afholdes ordinær generalforsamling hvert år i april kvartal.

§ 8, stk. 3 Generalforsamlingen indkaldes med mindst 3 ugers varsel ved skriftlig meddelelse til medlemmerne med samtidig angivelse af dagsorden.

§ 8, stk. 4 Forslag, der ønskes behandlet på den ordinære generalforsamling, skal senest 10 dage før denne være formanden (Ole Harbo) i hænde.

§ 8, stk. 5 Generalforsamlingen er beslutningsdygtig uanset antallet af fremmødte medlemmer. Hvert medlem har 1 stemme, og beslutninger træffes ved almindelig stemmeflerhed, jf. dog § 9.

§ 8, stk. 6 På den ordinære generalforsamling aflægger styrelsen beretning om Selskabets virksomhed i det forløbne år, forelægger planer og budget for det kommende års aktiviteter og fremlægger det reviderede regnskab til godkendelse. Desuden vælges styrelsesmedlemmer, 2 styrelsessuppleanter, 2 revisorer og 1 revisorsuppleant.

ANDREAS SCHACK STEENBERG
1854 - 1929

Torsdag den 16.december 2004 ville folkebibliotekspioneren A. S. Steenberg være fyldt 150 år, og dagen blev på festlig vis markeret ved en temadag arrangeret af Institut for Biblioteksudvikling ved Danmarks Biblioteksskole og i samarbejde med Danmarks Biblioteksforening.

Om morgenen samledes man på Assistens Kirkegård ved gravstedet for familien Steenberg, og direktør for Danmarks Biblioteksforening, Winnie Vitzansky nedlagde, sammen med lektor Martin Dyrbye, Danmarks Biblioteksskole en krans på gravstedet.

Temadagen fortsatte på Danmarks Biblioteksskole og omfattede foredrag, der belyste forskellige sider af Steenbergs virke.

Rektor Leif Lørring bød velkommen, hvorefter Ole Harbo talte om Steenbergs liv og søgte inspirationen til hans biblioteksvisioner i et socialt engagement, der startede som undervisning af arbejdere i Horsens. Livet som pioner med mange rejser og taler kunne til tider være anstrengende - ikke blot fysisk. Det krævede også en evne til at kunne gentage sig selv, og som lærer besad Steenberg til fulde denne evne.

I 1902 rejste Steenberg til USA, og om denne rejse fortalte Jørgen Svane-Mikkelsen. Rejsen havde gjort umådeligt indtryk på Steenberg, og han berettede om sine oplevelser i daglige breve hjem til sin hustru. Besøget omfattede både de store biblioteker i Boston og New York, men de mest egnede til danske forhold fandt Steenberg på landet.

En anden stor oplevelse var deltagelsen i møder hos den amerikanske biblioteksforening, og dette var medvirkende til grundlæggelsen af foreningen Danmarks Folkebogsamling, fremhævede Martin Dyrbye. Om end Steenberg ikke ville involvere sig direkte i denne private forening - han var jo allerede på det tidspunkt i den statslige komite - var han på mange områder aktiv i foreningen.

Steenbergs rolle i den statslige komite var emnet for Laura Skouvigs foredrag. Steenberg virkede her især for professionaliseringen af bibliotekar erhvervet med indførelse af metoder og teknikker.

Som en spændende afslutning på temadagen talte Biblioteksstyrelsens direktør, Jens Thorhauge, om arven efter Steenberg og hvordan bibliotekerne ser ud i videnssamfundet.

Supplerende referat fra dagen kan ses i Biblioteksskolens Ugeavis på adressen:

<http://www.db.dk/nyt/ugeavisen/05/1/1.htm#grundlægger>.

FRA BESØG PÅ MARINENS BIBLIOTEK

Referat ved Ole Harbo

Onsdag, d. 22. september 2004 havde ca. 20 medlemmer kæmpet sig vej til Marinens Bibliotek på Holmen. Adgangen til Holmen er besværlig; men udbyttet var i top.

Bibliotekets leder, kommandørkaptajn Preben Groth fortalte om bibliotekets udvikling og viste rundt i lokalerne. Ud over søkrigslitteraturen har biblioteket bl.a. fine samlinger vedr. arktiske områder og ekspeditioner. Også nogle af bibliotekets klenodier blev vist frem, bl.a. en lille bog med landkendingsmærker, der skulle bruges til at navigere efter i krigstid, når fyrene blev slukket. Da et sådant fortroligt værk ikke måtte falde i fjendens hænder, var der bly i indbindingen, så det kunne kastes over bord og synke i dybet, hvis fjenden skulle erobre skibet.

Der var også indlagt en lille rundtur på Holmen, hvor Groth på kyndigste vis fortalte om de enkelte bygningers og områders historie. Der var et kig ind på Søofficersskolen og den gamle mastekran og alt var timet, så da vi passerede batteriet Sixtus blev der saluteret og Rigets Flag blev taget ned.

Et veltilrettelagt arrangement med en vidende rundviser og fortæller.

FRA JULEMØDET I DEN ARNAMAGNÆANSKE SAMLING 1. december 2004

Referat ved Bente Kaspersen

Ca. 25 deltagere havde tilmeldt sig Selskabets julemøde i Den Arnamagnæanske Samling på Københavns Universitet, Amager. Flere bestyrelsesmedlemmer var i forvejen mødt op for at "udforske" hvordan vi kom frem til de rigtige lokaler - området på hjørnet af Njalsgade og Amager Fælledvej har altså ændret sig meget inden for de senere år, både hvad angår udseende, bebyggelsesgrad og trafik. Men alle kom frem til de rigtige lokaler og institutleder Peter Springborg tog imod og indledte med at fortælle om instituttets historie ved at stoppe op ved billederne, som hang på instituttets kontorgang.

Instituttet er oprettet i 1956 og er et af de ældste institutter under det humanistiske fakultet. Det havde først til huse i Proviantgården og flyttede i 1976 til Københavns Universitet på Amager, og i 2002 til Universitetets nye bygninger på hjørnet af Njalsgade og Amager Fælledvej.

I Proviantgården blev samlingen opbevaret under lås og slå, men var ikke brandsikret! Nu opbevares håndskrifterne i en sikret boks med en relativ luftfugtighed på 45-55 %. Efter Springborgs oplysninger er temperaturen i boksen mindre væsentlig.

I tilknytning til instituttet er både et konserveringsværksted, et fotografisk atelier og en arnamagnæansk ordbogssamling.

I konserveringsværkstedet arbejder man bl.a. med at rekonstruere og afdække historien om bøgernes bind og omslag, der er lavet af makulerede bøger og håndskrifter. Også de har en historie som kunne være interessant at forske i, selvom de måske aldrig været tænkt at skulle gemmes for eftertiden.

Folketinget vedtog i 1965 en lov, der bestemte at hovedparten af samlingens islandske håndskrifter skulle udleveres til Islands Universitet. I alt 1666 håndskrifter blev udleveret og alle de udleverede håndskrifter blev affotograferet for at der fortsat i Danmark skulle være mulighed for at forske i dem.

Økonomien hertil var oprindeligt aftalt i loven, og blev senere en permanent bevilling på finansloven.

Værkstederne afholder internationale seminarer om konservering.

Konservator Mette Jakobsen fortalte om værkstedernes interessante arbejder og sagde til slut: der er så meget, så vi bliver nok aldrig færdige.

Arne Magnusson (1663-1730) kom fra Island til København for at studere filologi og historie, og allerede inden han var færdig med sine studier blev han sekretær for den kongelige arkivar og histograf Thomas Bartholin.

Arne Magnusson brugte en stor del af sit liv på at indsamle håndskrifter og andre dokumenter. Han nedskrev alt, der kunne kaste lys over et håndskrifts historie, dets tidligere ejer mv. - oplysninger som ofte er uvurderlige for nutidens forskere.

Ved sin død testamenterede han sin formue og samling til Københavns Universitet. 1760 oprettedes en fundats til drift og udvikling af samlingen. Beløbet fra dengang er i dag ikke tilstrækkelig til at finansiere opgaven, og Københavns Universitet bidrager bl.a. med arbejdskraft gennem forskning.

Der er 2 arnamagnæanske institutter i verden: i Reykjavik og i København, som indbyrdes har et stort og godt samarbejde. På instituttet i København findes ca. 1400 katalognumre.

Samlingen i København er offentlig tilgængelig, mod sikkerhedscheck.

Vi fik forevist adskillige bøger, som hver for sig var noget særligt, bl.a. et eksemplar af Njals Saga fra o. 1300, indbundet i træbind.

Og Codex Runicus, ca. 1300, der indeholder en af de ældste og bedst bevarede versioner af Skånske Lov - udelukkende skrevet med runer. Det er også i dette skrift at man finder den ældste danske musikoptegnelse, med teksten: ”Drømte mig en drøm i nat om silke og ærlig pel”. Melodien, der i over 50 år er brugt af Danmarks Radio som pausesignal.

Efter dette spændende faglige indhold hed det sig, at Selskabet bød på et glas rødvin i anledning af den forestående jul.

Rødvin og snacks fik vi, men Det Arnamagnæanske Institut havde besluttet, at vinen indgik i deres rundvisningsprogram.

Selskabet siger endnu en gang tak til Peter Springborg og hans medarbejdere på Institutet for et spændende arrangement.

FRA VOR EGEN VERDEN

En ny ”bibliotekshistoriker”...

Styrelsesmedlem Laura Skouvig, adjunkt på Danmarks Biblioteksskole på Institut for Biblioteksudvikling, forsvarede fredag 3. december 2004 sin Ph.d. afhandling: *De danske folkebiblioteker ca. 1880-1920: en kulturhistorisk undersøgelse ud fra dannelses- og bevidsthedshistoriske aspekter med belysning af tilknytningsforholdet til staten og ’det offentlige’.*

Laura leverede et godt forsvar og afhandlingen blev antaget.

Det forlyder fra ”sædvanligvis velunderrettet kilde” at beviset herpå er på vej til Laura. Redaktionen ønsker Laura til lykke med resultatet og med graden, og resten af biblioteksvæsenet til lykke med endnu et vægtigt bidrag til dansk bibliotekshistorie.

Afhandlingen kan rekvireres fra denne adresse:

www.db.dk/dbi/samling/phd/lauraskouvig-phd.htm

Den kan også fås i trykt udgave ved henvendelse til Danmarks Biblioteksskole.

Styrelsen

har holdt møde 6. januar 2005 og har aftalt nyt møde 1. marts 2005.

Af kommende aktiviteter i 2005 kan nævnes:

Ud over generalforsamlingen og det faglige arrangement, som begge er omtalt andet steds, arbejder styrelsen bl.a. med et studiebesøg til Oxford i september 2005, et besøg i DR's diskotek og et møde på Det Kongelige Bibliotek om det store bogtyveri. Der vil senere komme meget mere om disse planer.

Bibliotekshistorie

Bibliotekshistorie nr. 7 er på vej i trykken og vil blive udsendt snarest efter at det foreligger.

Der vil bl.a. være bidrag om bibliotekstilbud i København før KKB, om katolske biblioteker i Danmark, og om musikbibliotekaruddannelsen.

Og redaktionen af Bibliotekshistorie er allerede godt i gang med nr. 8.

Og endelig...

Redaktionen ønsker alle læsere af BibHist og medlemmer af Dansk Bibliotekshistorisk Selskab et rigtig godt nytår.

ISSN 1603-1113

BIB-HIST er udgivet af Dansk Bibliotekshistorisk Selskab.

Dette nummer er redigeret af Bente Kaspersen (ansv.), Laura Skouvig og Andrew Cranfield.

Afleveret til tryk, uge 2, 2005.

Abonnement opnås ved medlemskab af foreningen.

Indmeldelse sker til Johannes Balslev,

Gartnerparken 22, 4654 Fakse Ladeplads (E-mail: balslev@fakse-ldp.dk).

Medlemskab koster for institutioner: 300 kr., for personlige medlemmer: 150 kr. (pensionister, studerende og ledige dog 100 kr.)